

Asia: VN/238/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi elatustukilain, lapsen elatuksesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Elatustukilaki

Ovatko elatustukilain 11–12 §:t perusteluineen selkeät?

Kyllä

Onko elatustukilain 13 a §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Elatustukilain 13 a § varmistaa nykytilannetta paremmin, että lapsen elatusavun määrä vastaa elatusvelvollisen todellista kykyä ja tarpeita. Pykälä selkeyttää sitä, että elatusvelvollinen on vastuussa ja velvollinen osaltaan huolehtimaan elatusavun suuruuden oikeellisuudesta. Se ei kuitenkaan määrittele, mitä seuraamuksia elatusvelvolliselle koituu, jos hän ei noudata tätä velvoitetta. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa elatusvelvollinen ei noudata velvoitetta kehotuksista huolimatta, mikäli seuraamukset puuttuvat. Pykälään voisi lisätä selkeät seuraamukset elatusvelvolliselle, jos hän ei ryhdy toimenpiteisiin elatusavun korotustarpeen selvittämiseksi. Lisäksi pykälässä voisi olla selkeä ohjeistus siitä, miten hyvinvointialueen tulee toimia, jos elatusvelvollinen ei noudata velvoitetta.

Onko elatustukilain 34 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä

Onko elatustukilain 36 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Yhdenmukaisuuden ja hyvinvointialueella asian käsittelemiseski suhteessa elatusvelvolliseen on tärkeää varmistaa, että Kelalla on yhteneväiset ohjeistukset mm. sen suhteen miten pian tulojen

muuttumisen jälkeen ja miten pitkäaikainen tulojen muutoksen on oltava ennen kuin Kela ilmoittaa hyvinvointialueelle tarpeesta arvioida elatusvelvollisen elatuskykyä uudelleen.

Epäselväksi jää, tiedottaako Kela elatusvelvolliselle etukäteen ilmoituksen tekemisestä hyvinvointialueelle.

Laki lapsen elatuksesta

Onko lapsen elatuksesta annetun lain 8 d §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Lapsen elatuksesta annetun lain 8 d § pyrkii turvaamaan sen, että elatusavun määrän arviointi perustuu todenmukaisiin, vahvistettuihin tietoihin. Etenkin mahdollisten pysyväisluontoisempien varallisuustietojen tarkistamiseksi oikeus tietoihin on hyvä olla olemassa. Ongelmallista saattaa kuitenkin olla se, että verohallinnon tiedot voivat olla peräisin edellisestä verovuodesta eivätkä ne siten kerro elatusvelvollisen ajantasaista elatuskykyä.

Vanhempien etukäteinen tiedottaminen tehtävästä tietopyynnöstä lisää prosessin läpinäkyvyyttä ja varmistaa, että kaikki osapuolet ovat tietoisia tietojen pyytämisestä.

Onko lapsen elatuksesta annetun lain 13 a §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä

Onko lapsen elatuksesta annetun lain 13 b §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Lapsen elatuksesta annetun lain 13 b § pykälällä pyritään varmistamaan, että elatusavun määrä perustuu ajantasaisiin ja oikeisiin tietoihin. Jos vanhemmat eivät suostu elatussopimuksen muutokseen, toimintakäytänteiden määrittäminen hyvinvointialueen etenemisessä kanneoikeuden käyttämiselle on tarpeellista. Tämä voi johtaa epäselvyyksiin ja vaihteleviin käytäntöihin eri hyvinvointialueilla. Molemmilla vanhemmilla on vastuu lapsen elatuksesta ja elatusavun määrittämisessä tulee huomioida molempien vanhempien elatuskyky, jonka johdosta yhetsityö molempien vanhempien kanssa on tarpeellista. Elatuskanteiden määrä saattaa lisääntyä, mikä vaatii hyvinvointialueen henkilöstöresurssin arviointia.

Onko lapsen elatuksesta annetun lain 17 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä

Lapsen elatuksesta annetun lain mukaan elatusavun suuruus määritellään lapsen yksilöllisen elatuksen tarpeen perusteella, mutta vanhemmat vastaavat lapsensa elatuksesta kykynsä mukaan. Hallituksen esitykseen liittyvän palautteen ohella palautetta toivotaan myös kysymykseen siitä, tulisiko säätää vanhempien vahvemmassa velvoitteesta arvioida lapsen elatuksen tarvetta ja omaa elatuskykyään säännöllisesti, sekä, tähän liittyen, vanhemman velvollisuudesta ryhtyä toimiin elatusavun määrän tarkistamiseksi, jos tarve tarkistamiseen ilmenee. Jos kyllä, niin miten asiasta tulisi säätää?

Jos elatusavun arviointiin muodostettaisiin säännönmukainen arviointi, varmistaisi arviointi elatusavun olevan sekä lapsen ajankohtaista elatuksen tarvetta että vanhempien elatuskykyä vastaava, mikä on sekä lapsen että vanhempien edun mukaista. Mikäli säännöllinen elatusavun tarkistaminen olisi velvoittavaa, saattaisi se osaltaan ennaltaehkäistä tilanteita, joissa elatusapu ei enää vastaa lapsen tarpeita. Jos säännönmukainen tarkistaminen on velvoittavaa, saattaa se osaltaan vähentää vanhempien välisiä riitoja liittyen sopimusten tarkistamisen suhteen, kun molemmat osapuolet tiedostavat sen, että kyseessä on ns. normaali menettelytapa eikä vain toisen

osapuolen toiveesta esiin nouseva asia. Tulisi kuitenkin selkeästi määritellä, mitä tapahtuu, ellei velvoitteesta huolehdita.

Säännöllinen arviointi todennäköisesti lisää myös tarpeettomia asiointeja lastenvalvojilla, jos lapsen ja vanhempien tilanteissa ei ole tapahtunut muutoksia. Joidenkin osalta vuosittaiset indeksikorotukset saattavat olla riittävä elatusavun päivittämiseksi. Mikäli velvoittaviin, säännöllisiin tarkastuksiin päädytään, tulee tarkoin harkita, mikä on sopiva tarkastusten aikaväli. Pääsääntöisesti vanhemmat pystyvät yhdessä harkitsemaan ja sopimaan elatusavun tarkistuksesta ja tätä vanhempien harkinta- ja sopimusvapautta ei tulisi liiallisella sääntelyllä rajoittaa. Jo nyt vanhemmilla on mahdollisuus hakea ratkaisua tuomioistuimesta, mikäli he ovat erimielisiä elatusavun suuruudesta tai sen tarkistamisen tarpeesta ja tällä voidaan viime kädessä turvata lapsen oikeus saada elatusta kummaltakin vanhemmalta.

Tulotietojärjestelmästä annettu laki

Onko tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista.

Kustannussäästöt ovat todennäköisiä, viranomaisyhteistyö Kelan ja hyvinvointialueen kesken vahvistaa ajankohtaisen arvion muodostumista elatusavun tarkistamisen tarpeesta. Ehdotetut uudistukset vahvistavat lapsen oikeuksia ja varmistavat, että elatusapu vastaa paremmin lapsen tarpeita.

Kelan ja hyvinvointialuiden lisääntyvät tehtävät ja uudet velvoitteet ja tietojen luovutusoikeudet voivat lisätä hallinnollista taakkaa ja aiheuttaa resurssitarkastelun tarvetta organisaatioissa.

Onko teillä täydennettävää esityksen nykytilan kuvaukseen tai muuhun tekstiin?

-

Muut kommenttinne koskien esitystä.

-

Pitkänen Minna
Pohjois-Savon hyvinvointialue - Perhepalvelut